

PREVENIREA ADICȚIILOR LA TINERI PRIN INTERMEDIUL SERVICIILOR SOCIALE

Cristina PLOHOI, studentă,

Facultatea de Drept și Științe sociale

Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți

Conducător științific: **Valentina PRITCAN**, dr., conf. univ.

Abstract: *The latest statistics show that an increasing number of adolescents use alcohol or other toxic substances, even if this is illegal and dangerous, so it is considered necessary to identify ways to prevent addictions to young people through social services.*

This article contains theoretical information on the process of identifying ways for young people to overcome addictions through social services. It reflects the conceptual approaches of addictions among young people, identifies risk factors, classification of psychoactive substances, the severity of the consequences of toxic substances used, the causes and effects of alcohol consumption. Results of experimental research that integrate with theoretical research can also be found. Thus, the research results have proved the existence of the phenomenon of addictions among young people, respectively the need for the involvement of specialists in the field in solving the situation. Practical ways of overcoming addictions by young people, which can be implemented in the working practice of social workers, have been specified. The interpretation of the research results highlights the role of social services in preventing addictions in young people.

Keywords: *addictions, social services, young people, social benefits, drugs, alcohol, social assistance services, toxic substances, psychoactive substances.*

Consumul de substanțe psihoactive rămâne a fi o problemă care influențează negativ dezvoltarea sigură a societății noastre prin implicările nocive pe care le produc asupra sănătății. Un număr tot mai mare de adolescenți consumă alcool sau alte substanțe toxice, chiar dacă acest lucru este ilegal și periculos. Unii adolescenți încearcă să consume substanțe toxice doar ocazional, dar acest comportament este considerat periculos, fiindcă poate duce la dependență și la diverse probleme derivate din consum (probleme cu legea, reușite școlare slabe, pierderea prietenilor, refugiere socială și, nu în cele din urmă, probleme familiale).

Centrele de prevenire și control al fumatului și consumului de toxine în rândul adolescenților oferă mai mulți indicatori alarmați, care denotă necesitatea implicării mai active a specialiștilor în stoparea acestui flagel:

- Aproximativ 10% dintre adolescenți fumează până la 15 țigări pe zi, 20 de zile pe lună (și procentul este în continuă creștere). Tutunul are efecte nocive multiple pe termen lung și creează de asemenea dependență. Un adolescent care fumează mai mult de 1 an are o șansă de 80% să devină dependent;

- Aproximativ 75% dintre liceeni au consumat alcool ocazional. Dintre aceștia, 28% relatează episoade cu consum exagerat de alcool (mai mult de 5 băuturi tari într-un interval de câteva ore). Una din cauzele principale de deces în rândul adolescenților sunt accidentele autocauzate de consumul excesiv de alcool. Consumul de alcool reduce inhibițiile specifice vârstei și predispune adolescentul la o viață sexuală necorespunzătoare (sexul neprotejat) și crește riscul unei infecții cu transmitere sexuală (HIV/SIDA, herpes, chlamydia) sau apariției unei sarcini nedorite;
- Aproximativ 40% dintre adolescenți au încercat cel puțin o dată marijuana, în timp ce 22% dintre aceștia folosesc frecvent acest drog. Marijuana este consumată des în rândul adolescenților și poate cauza pierderi de memorie, tulburări cognitive (de învățare) sau de atenție;
- Aproximativ 9% dintre adolescenți au încercat cocaina, în timp ce 4% folosesc acest drog frecvent (cel puțin o dată pe lună). Cocaina este un drog ce creează dependență. Este foarte periculos, deoarece poate cauza aritmii cardiace (bătăi de inimă anormale) uneori fatale, infarct miocardic, crize pseudoepileptice sau accidente vasculare cerebrale [3, p. 82].

Numărul real al tinerilor dependenți de alcool și substanțe toxice nu poate fi sustras exact din baza de date a centrelor de prevenire și control al consumului de toxine în rândul adolescenților, deoarece accesul acestora s-a realizat pe parcurs, respectiv pot fi persoane care au fost introduse în baza de date cu 3 ani în urmă și rămân a fi beneficiari permanenți.

Scopul cercetării realizate rezidă în determinarea modalităților de prevenire a adicțiilor la tineri prin intermediul serviciilor sociale.

Una din ipotezele cercetării a vizat presupunerea că cele mai frecvente categorii de vârstă a tinerilor dependenți de alcool și de diferite substanțe toxice este cuprinsă între 14-24 ani.

Metode, procedee și tehnici ale cercetării:

- Cercetarea literaturii științifice de specialitate la tema investigației;
- Interviu semistructurat;
- Chestionarul.

Cercetării am efectuat-o la Centrul de sănătate prietenos tinerilor „Salve!” din orașul Edineț (CSPT „Salve”). Eșantionul investigației a fost format din 40 respondenți: 5 profesioniști din CSPT „Salve” din orașul Edineț (șefă centrului, medici, asistent medical psiholog) și 35 de beneficiari ai centrului.

Analiza surselor științifice denotă că încă din cele mai vechi timpuri oamenii au cunoscut proprietățile drogurilor. Acestea erau folosite în cadrul ceremoniilor religioase, al ritualurilor mistice, în scopuri terapeutice, dar și pentru a induce o stare de plăcere, având în vedere tocmai efectele nocive pe care drogurile le produc asupra organismului uman.

Există o gamă largă de surse științifice în domeniul adicțiilor care facilitează abordarea analitică a fenomenului din diverse perspective. Pe această direcție de undă, vom analiza conceptele cele mai distinctive pentru problema cercetată. Dependența este un „fapt al vieții sociale sau personale experimentat de orice persoana-

nă în anumite momente ale vieții, care este însă experimentat pentru perioade mai lungi de timp sau chiar pentru toată viața de anumite persoane”. [1, p. 4] Se definește dependența drept starea uni persoane care se bazează pe alt individ sau lucru pentru experiență sau suport. Adicțiile sunt afecțiuni declanșate de consumul unei substanțe (droguri, tutun, alcool) sau desfășurarea unei activități, precum jocurile de noroc, care provoacă o plăcere temporară, însă pe termen lung generează o dependență nocivă atât pentru sănătatea persoanei afectate, cât și pentru viața ei socială și profesională. Vorbim despre adicție atunci când organismul tolerează efectele viciului în cauză, iar persoana caută să și-l satisfacă, crescând doza drogului sau a băuturii alcoolice consumate. În lipsa acelei substanțe, persoana poate intra în sevraj. Adicțiile sunt declanșate, deseori, de probleme emoționale, iar persoana afectată le percepe ca pe o formă de compensare a nevoii nesatisfăcute.

Referitor la limbajul medical, deși dependența aparține demult acestui limbaj, literatura de specialitate admite limitele cunoașterii mecanismelor care susțin conduitele adictive. Prin urmare, pentru o abordare cât mai corectă, conceputul de dependență se cere a fi abordat pe două planuri: *dependența fizică și cea psihică*.

Adolescența este caracterizată de experimentarea unor lucruri noi. Tinerii experimentează cu comportamente asociate riscurilor sporite din mai multe motive, inclusiv din curiozitate, pentru a reduce stresul, pentru a se simți mai bine și a fi la fel ca semenii lor.

Analiza surselor științifice ne-a permis să concluzionăm că adolescența este perioada curiozității și experimentelor. Mulți adolescenți experimentează fumatul, consumul de alcool și alte substanțe. Fie că fac aceste lucruri din curiozitate fie că acest comportament are alte motive la baza sa, cert este faptul că adicțiile sunt prezente în rândul tinerilor, iar acest fenomen poate fi diminuat prin implicarea activă a actorilor sociali.

În vederea culegerii și prelucrării informațiilor despre subiecți, confirmarea sau infirmarea cazurilor de adicții în rândul tinerilor, a fost utilizat Interviuul semistructurat cu personalul din Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor „Salve!” din orașul Edineț (CSPT), precum și Chestionarul „Utilizarea de substanțe”. Eșanșionul experimental a fost constituit din beneficiari ai CSPT „Salve” –35 de respondenți, dintre care 11 de sex masculin.

Dat fiind faptul că marea majoritate a beneficiarilor centrului sunt de sex feminin, putem presupune că fetele sunt mai mult dispuse să vorbească despre problema lor decât băieții. Vârsta medie a tinerilor chestionați este de 10-12 ani.

Conform rezultatelor aplicării chestionarului, pentru secțiunea *utilizarea de substanțe*, se dovedește că cele mai frecvente categorii de vârstă ale tinerilor dependenți de alcool și diferite substanțe toxice sunt cuprinse între 14-24 ani.

În figura 1 este reflectat numărul tinerilor și categoria de vârstă în care se încadrează tânărul cu adicții, conform rezultatelor obținute prin aplicare de chestionar. Menționăm că chestionarea tinerilor a avut loc în grupuri diferite, în funcție de categoria de vârstă care este elucidată în figura de mai sus.

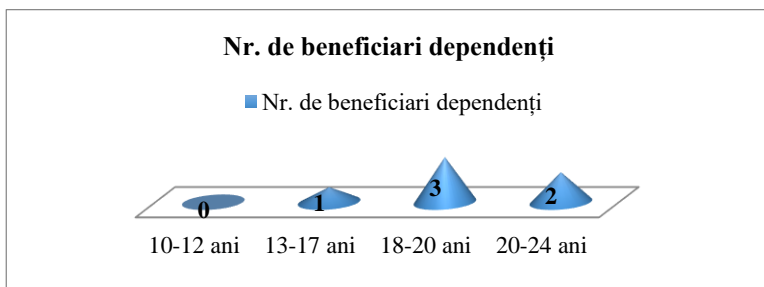

Figura 1. Numărul tinerilor cu adicții pe vârste, identificați în urma chestionării

Faptul că categoriile de vârstă sunt diferite, se datorează următoarelor condiții:

- beneficiarii centrului sunt tinerii cu vârsta cuprinsă între 10-24 ani;
- chestionarea s-a efectuat în grupuri, ca respondenții să se simtă comod și relaxați alături de semenii lor.

Modul de culegere a datelor s-a efectuat într-un mediu psihoemoțional favorabil și prielnic tinerilor. Nu ne-am ciocnit cu dificultăți sau refuz de a prezenta informații, tinerii fiind predispuși să răspundă la întrebări.

Adicțiile în rândul tinerilor nu reprezintă o experiență foarte nouă întâlnită în Republica Moldova și deja pe larg este analizată de mai multe țări, dat fiind faptul ca fenomenul ia amploare și adicțiile devin tot mai răspândite în rândul tinerilor. Rezultatele studiului empiric dovedesc că adicțiile în rândul tinerilor sunt echivalente de respondenți drept inacțiune, impediment în dezvoltarea personală și socială, nenorocirea sănătății, ca un factor favorizant în dezvoltarea diferitor infecții, precum și la favorizarea modificărilor relațiilor sociale cu impact distructibil. Problema adicțiilor este mai acut trăită de către membrii familiei și societate, decât de persoana dependentă.

Figura 2 ilustrează procentul cu care este echivalent alegerea categoriilor de tineri dependenți. Remarcăm că intervievații puteau enumera diverse categorii de dependențe și categoriile de tineri cărora le sunt specific.

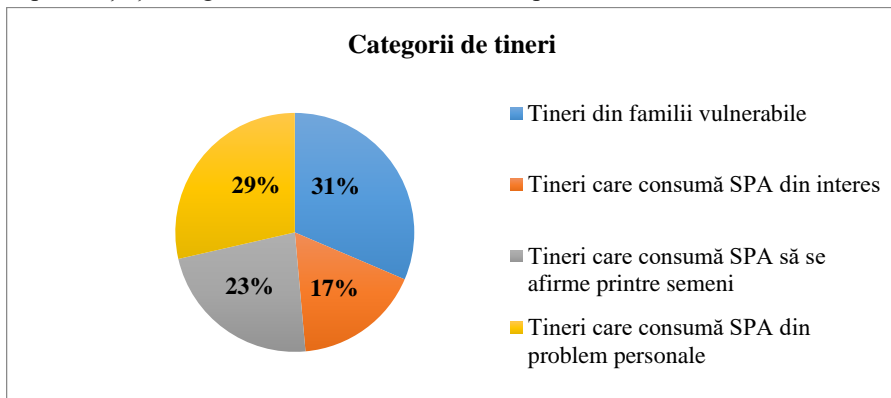

Figura 2. Categoriile de tineri dependenți în opinia intervievaților

Conform rezultatelor obținute, putem afirma că categoriile care manifestă întâietate sunt:

- tineri din familii vulnerabile;
- tineri care consumă substanțe psihoactive (SPA) din cauza problemelor personale;
- tineri care consumă SPA din dorința de a se afirma printre semenii.

Cauzele consumului de substanțe psihoactive printre tineri sunt diverse și, pentru a le putea analiza, am încercat să le grupăm:

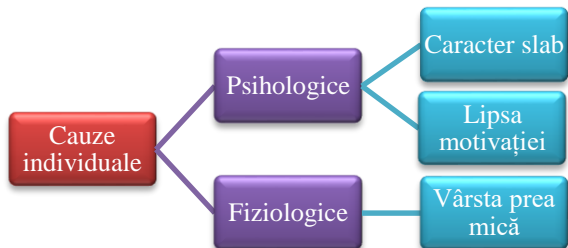

Figura 3. Cauzele individuale ale dependenței la tineri

Alte cauze cu caracter individual enunțate de intervievați cu privire la factorii determinanți ca tinerii să fie dependenți de anumite substanțe psihoactive cu impactul instalării dependenței sunt reflectate în figura 4.

Figura 4. Cauzele sociale ale adicțiilor la tineri

Rezultatele obținute ne permit să deducem faptul că problema adicțiilor în rândul tinerilor este resimțită în comunitățile Republicii Moldova, fiind necesară prevenția fenomenului și intervenția echipelor multidisciplinare. Specialiștii întreprind o gamă diversă de acțiuni, dar combaterea fenomenului necesită intervenție de durată. În CSPT specialiștii nu dispun de planuri de acțiuni, nici de tratament, astfel, dacă nu se vor iniția acțiuni sugestive, numărul tinerilor cu adicții va crește, iar situația celor care deja se află în momentul de față într-o dependență se va agrava.

Analiza rezultatelor cercetării experimentale axate pe identificarea atitudinii față de tinerii/ adolescenții care consumă substanțe psihoactive denotă că cea mai mare parte din respondenți au relatat că au o atitudine negativă față de tinerii/

adolescenții care consumă orice fel de substanță psihoactivă, ceea ce putem observa din figura 5, la fel de mulți au o atitudine indiferentă, iar foarte puțini pozitivă.

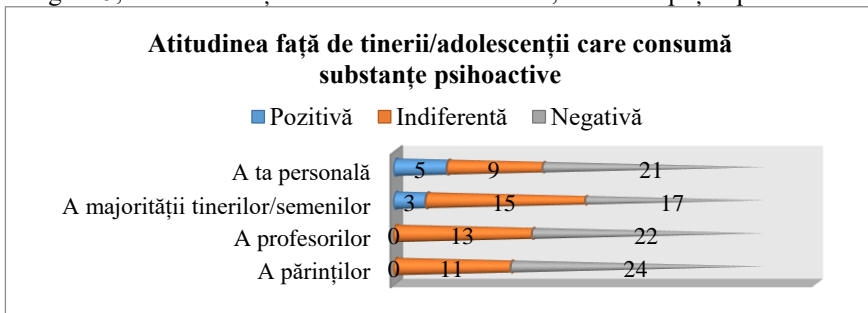

Figura 5. Atitudinea față de tinerii/adolescenții care consumă substanțe psihoactive

Îmbucurător este faptul că majoritatea tinerilor au o atitudine negativă față de pasiunea covârșnicilor care consumă SPA, afirmând că consumul de alcool și substanțe psihoactive nu este cea mai bună alegere.

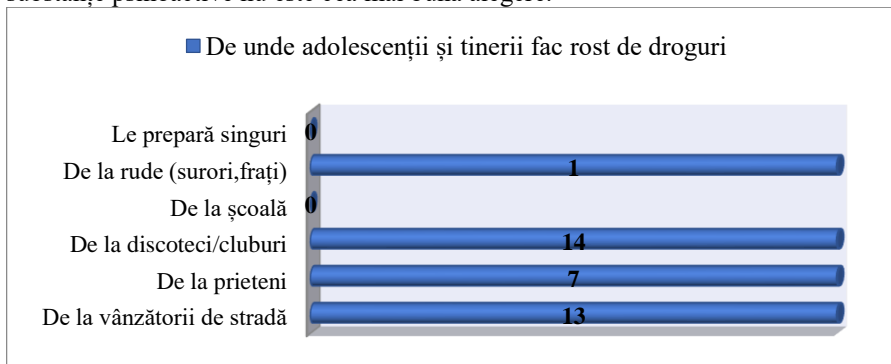

Figura 6. Sursele folosite de adolescenții și tinerii pentru a face rost de droguri

Una din întrebările chestionarului a scos în evidență sursele folosite de adolescenți și tineri pentru a obține droguri. Figura 6 reflectă rezultatele obținute la această întrebare. Cele mai frecvente surse sunt vânzătorii din stradă, vizitatorii cluburilor/discotecilor, prietenii. Ne bucură faptul că niciun tânăr nu a indicat școala ca loc în care ar putea face rost de substanțe psihoactive.

Realizarea cercetării aplicative ne-a permis să concluzionăm că adicțiile în rândul tinerilor pot fi depășite prin oferirea unei game variate de servicii sociale calitative, prin conlucrare și interdependență directă cu alți actori sociali. A fost demonstrat experimental că cele mai frecvente categorii de vârstă ale tinerilor dependenți de alcool și diferite substanțe toxice reprezintă perioada de 14-24 ani.

Studierea literaturii științifice la problema de cercetare ne-a demonstrat că fenomenul adicțiilor nu se diminuează și ia amploare prin diversitatea substanțelor consumate, astfel încât determinarea acțiunilor bine definite pentru micșorarea fenomenului adicțiilor în rândul tinerilor prin intermediul serviciilor sociale este indispensabilă.

Analiza rezultatelor interviului semistrukturat ne-a permis confirmarea existenței adicțiilor în rândul tinerilor, identificarea categoriilor de vârstă a tinerilor dependenți, identificarea categoriilor acestora.

Analiza rezultatelor chestionarului a permis verificarea adevărului faptului că nici unul din tinerii participanți la chestionar nu consumă droguri, în schimb sunt din cei care consumă alte substanțe psihoactive. Din această perspectivă putem deduce faptul că adicțiile în rândul tinerilor pot fi depășite prin intermediul serviciilor sociale calitative în colaborare cu alți actori sociali. Intervievarea specialiștilor a scos în evidență faptul că programele de formare pentru asistenții sociali din Centrele de sănătate prietenoase tinerilor sunt relevante pentru formarea competențelor de prevenire a adicțiilor la tineri.

Bibliografie:

1. DODES, L. *Breaking Addiction: A 7-Step Handbook for Ending Any Addiction* Paperback, Harper Collins Publishers, 2011. 123 p. ISBN 978-0061987397.
2. GILLES, Fereol (coord). *Adolenșenții și toxicomania*. Iași: Editura Polirom, 2000. 189 p. ISBN 9736836150.
3. LEȘCO, Galina, CHIREV, Larisa, GANDRABUR, Natalia, CUCIUC, Victoria. *Promovarea sănătății și dezvoltării adolenșenților. Ghid pentru persoanele resursă din comunitate*. Chișinău: Editura URMA ta, 2012. 112 p.
4. ȘTEFĂNEȚ, Svetlana. *Sănătatea și dezvoltarea tinerilor: Studiu de evaluare a cunoștințelor, atitudinilor și practicilor tinerilor*. Chișinău: Trigraf-Tipar, 2005. 85 p. ISBN 9975-9600-5-7.